

ЩОДО ОСНОВНИХ ПРИЧИН АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рябенко М.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Постановка проблеми, її актуальність. На сучасному етапі розвитку суспільства перед нашою країною постали багато проблем і викликів. Перехід від радянської системи до демократичного шляху розвитку система освіти не

спромоглася, на наш погляд, перейти на необхідний якісно новий рівень стандартів організації та впровадження освітнього процесу. Функціонування закладів освіти в тяжких соціально-економічних умовах в переважній більшості призвели до зниження морально-духовного а також й інтелектуального потенціалу учасників освітнього процесу. Корисливе ставлення багатьох суб'єктів освітніх відносин до своєї діяльності призвели до появи проявів ознак корупції а також академічної недоброчесності в закладах вищої освіти. Успішне вирішення, зокрема проблеми академічної недоброчесності на наш погляд, в першу чергу вимагає вивчення основних причин його скоєння.

Мета дослідження – аналіз основних причин академічної недоброчесності в закладах вищої освіти.

Виклад основного тексту. Проблеми вивчення академічної недоброчесності в закладах освіти присвячено багато досліджень як вітчизняних так і зарубіжних авторі В. Андрущенко, А. Артюхов, К. Афанасьєва, Д. Вілсон, О. Гончарова, О. Гужва, М. Дойчик, І. Єгорченко, Н. Кіохей, Е. Кіс, С. Коул, В. Кузнєцов, Д. Макдафф, Д. МакКей, Н. Миронець, Г. Повелла, І. Порало, А. Рапопорт, О. Рижко, Н. Семенова, М. Серебряков, Л. Сокурянська, Н. Стукало, Т.Фініков, Н. Шліхта, І. Шліхта, А. Штефан та інші.

В 2017 році була прийнята нова редакція Закону України про освіту, в якій законодавець прописав що є академічною доброчесністю, вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу, що є порушенням академічної доброчесності та види академічної відповідальності за її порушення та інше. Зокрема, закон визначає, що академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [3]. Відповідно академічною недоброчесністю ми визначаємо не виконання визначених законом правил та відповідних етичних принципів учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності.

Визнання на державному рівні проблеми існування академічної недоброчесності і намагання за допомогою правових норм врегулювати відносини щодо її недопущення є кроком до створення умов щодо ефективної боротьби за академічну доброчесність, зокрема в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Декілька років тому в Україні практично запрацював орган, який має назву Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, який зокрема формує вимоги до системи забезпечення якості вищої освіти, аналізує якість освітньої діяльності закладів вищої освіти тощо. На жаль, але мусимо констатувати, що кардинальних змін щодо зниження рівня академічної недоброчесності в закладах вищої освіти це не призвело. Тобто, основні причини академічної недоброчесності потребують відповідного вивчення. В довідниковій літературі одне з визначень слова «причина» є явище, яке обумовлює або породжує інше явище а також підстава, привід для яких-небудь дій, вчинків або спонукання, міркування, мотиви, якими викликаються які-небудь вчинки, обставина, чинник тощо [1, с. 555].

Аналіз відповідних наукових джерел, а також відповідні власні дослідження дають змогу стверджувати, що основними причинами що спонукають учасників освітнього процесу до академічної недоброчесності є:

- Неналежний контроль відповідних органів управління та посадових осіб з відповідними повноваженнями, що призводить до створення відповідних умов, середовища і як наслідок не притягнення до академічної відповідальності. Як зазначав В. Зубков, «безкарність злочинця - це не тільки виграшний квиток, але і стимул для нових злочинів [2, с. 22].

- Недостатній морально-етичний рівень деяких учасників освітнього процесу (зокрема науково-педагогічних працівників). Так, в законодавстві немає жодної вимоги щодо відповідного морально-етичного рівня претендента на посаду науково-педагогічного працівника тощо.

- Невміння учасниками освітнього процесу організувати науковий та науково-педагогічний процес (багато здобувачів освіти не вміють провадити наукові дослідження, деякі науково-педагогічні працівники не навчанні відповідно до вимог об'єктивно оцінювати діяльність здобувачів освіти тощо).

- Недостатня робота в більшості закладах вищої освіти щодо систематичного нагадування про вимоги стандартів академічної доброчесності та відповідної відповідальності за їх порушення тощо.

Висновки. Вирішення проблеми ефективної протидії та попередження порушення вимог академічної доброчесності потребує масштабного, ґрунтового та багатогранного вивчення всіх обставин, чинників та умов, на що в подальшому будуть присвячені наші дослідження.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. О. Єрошенко – Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.
2. Мудрость тысячелетий от А до Я. Великие мысли и афоризмы великих людей / авт.-сост. В.Н. Зубков. – М.: АСТ: Астрель, 2010. -861 с.
3. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 16.01. 2020).